Journal of Advances and Scholarly Researches in Allied Education
Vol. 16, Issue No. 6, May-2019, ISSN 2230-7540

कुरानशरीफस्य संस्कृतानुवादस्य मध्ये भाषायाः दृष्टिकोणेन् एवं एकेश्वरवाद

Surendra Kumar*

Research Scholar, Central Sanskrit University, New Delhi

सारांश – विश्वस्य भाषाषु द्विवचनं संस्कृत अरबी भाषयोः एव आगभाषायां विभक्तिनां रूपाणेन् तरिन्या (द्विवचनम्) यथाससंकृतेन् उपसर्गपत्र ययन् भवत्। तथैव भाषायमपि उपसा च भवतः। तेसाबिकं लोहिकं च कथ्यते। या दृशी ससंकृतेनुदित कुराणास्य धर्मग्रन्थेन् विशेष् रूपेण गीतया सहबहुसमातृ वर्तते। धार्मिक एकताया उद्देश्यः अस्मिन् सन्दर्भेऽध्ययनं करिष्यामः।

1. *भगवद्गीताकुरान शरीफयोः समानताः।*

2. *अनये अनुवादस्य परम्परायांसमानता दृश्यन्ते।*

3. *भाषागत् एक रूपतयासमानता दृश्यते।*

श्रीमद्भागवाद् कुरानयोः एकेस्वरस्य एक उपासनाद्रष्टुम शक्यते। भगवतगीता कुरानयो हिन्दुदेवान् प्रतिविवादः न कृतः। उभयोः ग्रन्थयो परम वृत्हमास्यति आस्थावत् सदेशः वर्तते। भगवदगीतायाः अष्टमोऽध्याय चतुर्थे श्लोके दृश्यते।

---------------------------------X---------------------------------

प्रस्तावना

'कुरआन' इति शब्दः 'इक्र' धातोः निष्पन्नो जातः। इल्लामिकजगतः प्रथमो सन्देशो वर्तत् – इकराबिस्मिरब्बी कल्लजी खल्क' अर्थात् पठत् ईश्वरस्य नाम्ना यः त्वाम् अजायत् अनेनोदशेने सहकुरानस्या रम्भः अमवत्। इस्लाम धर्मः पुर्नजन्मनः 'शाब्दिकऽव्र्योस्ति द्वितीय वारंजन्म न तुतृतीय – चतुर्थक्रमे पौनपुन्येन् जन्म तथा प्रत्येकं यवनः मृत्युरनन्तरं महाप्रलयदिने पुनः जीवन धारणे विश्वसिति। भगवद्गीता कुरान शरीफयोः समानताः- कुरान ग्रन्थः गीता च क्रमशः इस्लाम धर्मस्य गीतायाश्च संदशे वाहकों वर्तते तथा इस्लामः सनातन धर्मस्यैव एकासशक्त अन्तर्धारा रूपण्राज्यते। उभावपिआस्तिकौ एकेश्वर वादिनौस्तः। सनातनधर्मः मानवकृतो न अपितु अपौरूषेयो वर्तते। उभावपिसर्व समर्थक सरमात्मानं परमतत्वं सत्यंमन्येते। उभौ अहकंरं समाप्त ईश्वरं प्रतिपुर्ण समर्पणार्थ प्रेरयतः। गीतासमगंर मन्यतेअतः तस्य आरम्भान्तश्च शरणागतितः जातः। एतदेवतथ्यं कुरानो पिवदति-आगच्छ परमेश्वरं प्रतिआगच्छ। गीता, कुरानग्रन्थश्च उभावपिपरमेश्वरस्य वाणी वर्तते। परमेश्वरस्य वाणी महतोपिमहतः ऋषेः वाण्याः उपरिवर्तते यतोहि परमेश्वर एवं समेशामादि कारणोस्ति। गीताकुरानात्पर्वूम् अवतरिताअतः समेशा दर्शनानां माता अस्ति। सवर्म पि दर्शनं गीतान्तगर्तमायातिपरं गीता कस्यापि दर्शनस्य अन्तर्गतान भवति। गीतायाः पश्चात् कुरानग्रन्थस्य अवतरणं जातमथोसमस्त ग्रन्थानां सरं क्षकोवर्तते तथा सर्वान् पृच्छयति।

अनयं अनुवादस्य परम्परायां समानता दृश्यन्ते:-

श्रीमद्भगवद गीतायां कुरानग्रन्थे च समानं सत्यंज्ञानम् पर्वूमेव एतद् ज्ञापितं यत् समता, त्यागः, शिक्षा, हरिमुखवाणी, श्रीमद्भगवद्गीता कश्चन् साधारण ग्रन्थो नास्ति। अस्य महतां कुरानशरीफ ग्रन्थस्य अध्ययनम्, चिन्तनं तथा मननानन्तरं यदा श्रीमद्भगवद्गीतायाः अध्ययनं भवति यदा श्रीमद्भगवद्गीतायाः महता दिव्यतां च स्वत एव सिद्धा भवति। अस्मिन् सन्दर्भे उभयो ग्रन्थयोः मानवमात्रस्य कतृ यः आदेश, या शिक्षा, प्रदत्ता अस्तिसा क्रमशः दर्शनीया यथा कुरानशरीफस्य ग्रन्थस्य सुरीसखँया

www.ignited.in

द्वितीय (भागः) प्रथमतः पंचमायते आदेशोऽस्ति। एषोगन्थो वर्तते आदेशात्मकः प्रदप्रदर्शक परन्तुइतः लाभंस्वीकर्तुं जनेषु षड्गुणाः नितरां विलसेयुः-

1. प्रथमः गुण एवमस्ति यत् मानवः अवधानयुक्तः स्यात्। यथाकर्मणः दूरंभवितुमिच्छेत् तथा सत्यमार्गे चलेत्।

2. कुरानग्रन्थस्यः लाभं स्वीकर्तुं द्वितीय नियम् एवमस्ति यत् सः मानवः परोक्षे विश्वसेत्, परोक्षादेवमर्थोऽस्ति यत् जन् स्वचक्षुषा न पश्यते तथाकश्चन् सामान्यजन्ः कदापि प्रत्यक्ष रूपेण् अनुभवितुंना शक्नोत्।

3. अस्मात् ग्रन्थात् लाभं स्वीकर्तं तृतीयो नियमोऽस्ति यत् जलः विश्वासयुक्तानन्तरं व्यावहारिक रूपेण् आज्ञा पालनंकर्तु सज्जोभवेत् तथा आज्ञापालनस्य प्रथमः तथा सर्वदा स्थायी नियमोऽस्ति।

4. चतुर्थ नियमोऽस्ति यत् जनः कृपणा न स्यात्, धन्स्य अर्चकोः न स्यात् अपितुतस्य धनने् ईश्वरस्य तस्य जनस्य सेवायै यत्किमपिकर्तुमर्हतिचेत् तत् कुर्यात्।

5. पचंनियमोऽस्ति यत् जनः तान् सर्वान् ग्रन्थान् सत्यरूपकान् मन्येत् यमीश्वरः मोहम्मद तथा तस्य पर्वूतः समस्त ईशादुतः विभिन्नकालेषुदेवेषु च आगतः। भाषागत् एक रूपतयासमानता दृश्यतेः- गीताकुरान ग्रन्थश्चः- कुरानशरीफ ग्रन्थं ये जानन्तिते एवद्पि सुष्ठुतया जानन्ति यत् कुरानशरीफ ग्रन्थंप्रति ये आस्थां विश्वासं च स्थापयन्ति तेषां कृते प्रतिदिनं अनिवार्यत्वेन् नमाज-प्रार्थना करणीया एव। येन् अनेकानेक लाभानां सन्देशोऽस्ति।

अस्माभिरवें भाव्यते यत् एतत्कथनमपिसकलास्त्र स्वामिन्याः श्रीमद्भगवद्गीतायाः अध्याय 18 इत्यस्य 'लोकसंख्या सप्तति स्मारयति। यथा-

'अध्येष्यते च य इमं धर्मम् सवंदमावयोः।

ज्ञानयज्ञेन् तेनाहमिष्टः स्यामितिमेमतिः।।

एकेश्वरवाद

श्रीमद्भागवद्कुरानयोः एकेश्वरस्य एक उपासना दृष्टं शक्यते। भगवद्गीता करुानयो हिन्दु देवान् प्रतिविवादः न कृतः। उभयोः ग्रन्थयो परमवृतमास्यति आस्थावत् संदशः वर्तते। भगवद्गीतायाः अष्टमोऽध्याय चतुर्थे श्लोके दृश्यते।

धर्मः अनुशरण हेतरूस्ति। विचारं विनाआचारः कठिनो वर्तते।

मुस्लिम धर्मे परमेश्वरातिरिक्तं कस्या पिव्यक्तेः अग्रेनत मस्तकीकरणं ईश्वरापमानरूपस्ति। वेदेशु गीतायामपि कर्मकाण्डः मूर्तिपुजनं तथा रात्रौजागरित्वा कोलाहलं च कृत्वा अन्येशां निद्रायां व्यवधानात्पादनं कदापि भक्तिर्न भवितु महति। गीता देवी देवतानाम् पजूनं हतोत्साहितं करोति। कृष्णोवदाति यत् 'मन्मनाभव----मांनमस्कुरू'। अथवा 'सर्वधमान्परित्यज्य मामेकं शरणंवज्र' केवलंमम् भक्तिं कुरू केवलंमांनमस्कुरू। केवलंमम् शरणमागच्छ। बृहदवार्ता यः करोतितेन् कुरानग्रन्थः न पठितः। यः कुरानंगीता वा हदयगम् करिष्यतितस्य दृष्टिकोणः परिवर्तितो भविष्यति। यः कुरानगीतां वा हदयंगम करिष्यतितस्य दृष्टिकोणः एव परिवर्तितो भविष्यति। गीता कुरानग्रन्थः कस्या पिजाति सम्पद्रायस्य, क्षेत्रस्य, अथवा कालविशष्स्य हेतुर्नास्ति। सर्वजनहिताय सार्वकालिकः तथा सार्वभौमिकः अस्ति। उभावपिग्रन्थौ इहलौकिकं पारलौकिकं जीवनपथं सम्यकतया प्रदशयत्।

उपसहांर

अस्माकं उद्देश्यं भविष्यति यत् देशस्य बहुसँख्यक समाजः हिन्दुसमाजस्य अनन्तरं मुस्लिम् समाजः एव वर्तते। श्रीमदभगवादगीता हिन्दूधर्मस्य पवित्र पुस्तकं अस्ति। तथैव मुस्लिम् धर्मस्य पवित्रग्रन्थः करुानशरीफः वर्तते। कुरानशरीफः कैश्चितरचितः ग्रन्थ न वर्तते। मानवः राष्ट्रभारं दृढ़ता प्रश्ना पर्वूकं वोढुम् वर्तते। अतः मैत्रीभावेन्संघटनात्मक् स्वरूपेवयम् स्वदेशम् वैश्विक पराक्राष्ण पर्यन्तं प्रेषणे समर्थाः स्म। श्रीमद्भागवद् कुरानपोः एकः ईश्वरस्य उपासना दृष्टुं शक्यते।

सन्दर्भ

Nasr, Seyyed Hossein (2007). "Qurān". Encyclopædia Britannica Online, अभिगमन तिथि: 2007-11-04

Lambert, Gray (2013). The Leaders Are Coming. WestBow Press, pp. 287

Roy H. Williams; Michael R. Drew (2012). Pendulum: How Past Generations Shape Our Present and Predict Our Future. Vanguard Press. pp. 143

Corresponding Author

Surendra Kumar*

Research Scholar, Central Sanskrit University, New Delhi